ÇEVRE MÜHENDİSLİĞİNE GİRİŞ DERS NOTLARI

ÇED

Çevresel Etki Değerlendirmesi

Dr. Orhan CERİT

11.Ağustos.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2872 sayılı "Çevre Kanunu" ülkemizde çevre sorunlarının çözümü için yasal bir çerçeve oluşturmuştur.

Çevre Kanunu, geniş kapsamlı düzenlemeler getirmiş olup, en önemlilerinden birisi de, yasanın 10. maddesi ile getirilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi" kavramıdır.

ÇEVRE KANUNU

Çevresel Etki Değerlendirmesi

Madde 10- Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler bir "Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" hazırlarlar. Bu raporda çevreye yapılabilecek tüm etkiler göz önünde bulundurularak çevre kirlenmesine sebep olabilecek atık ve artıkların ne şekilde zararsız hale getirilebileceği ve bu hususta alınacak önlemler belirtilir.

"Çevresel Etki Değerlendirme Raporu"nun; hangi tip projelerde isteneceği, ihtiva edeceği hususlar ve hangi makamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikte belirlenir.

ÇED'in amacı : Öngörülen bir gelişmenin/faaliyetin yol açabileceği olumsuz çevre ve sağlık etkilerinin önceden tespit edilerek, gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktır.

Böylece bir faaliyetin fiziksel, biyolojik, ekolojik ve sosyo-ekonomik etkilerinin, kapsamlarının ve şiddetlerinin uzman kişilerce belirlenmesi, gerekli önlemlerin ortaya konulması sağlanmış olur.

ÇED'in önemi

Günümüzde kullanılan anlam ve içeriği ile ÇED;

- ✓ **Bir projenin önerilen şekliyle gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği,**
- ✓ **Aynı yararları sağlayacak, ancak çevresel açıdan daha olumlu proje alternatiflerinin bulunup bulunmadığı,**
- ✓ **Teknolojik gelişmelere karşı, toplum sağlığı ve düzeni açısından ortaya çıkan risklerin neler olduğu,**
- ✓ **Projenin veya alternatiflerinin gerçekleştirilmesi aşamasında hangi çevre koruma önlemlerinin gerekli olacağı**

Gibi konularda çözüm üretmesi nedeniyle önemlidir.

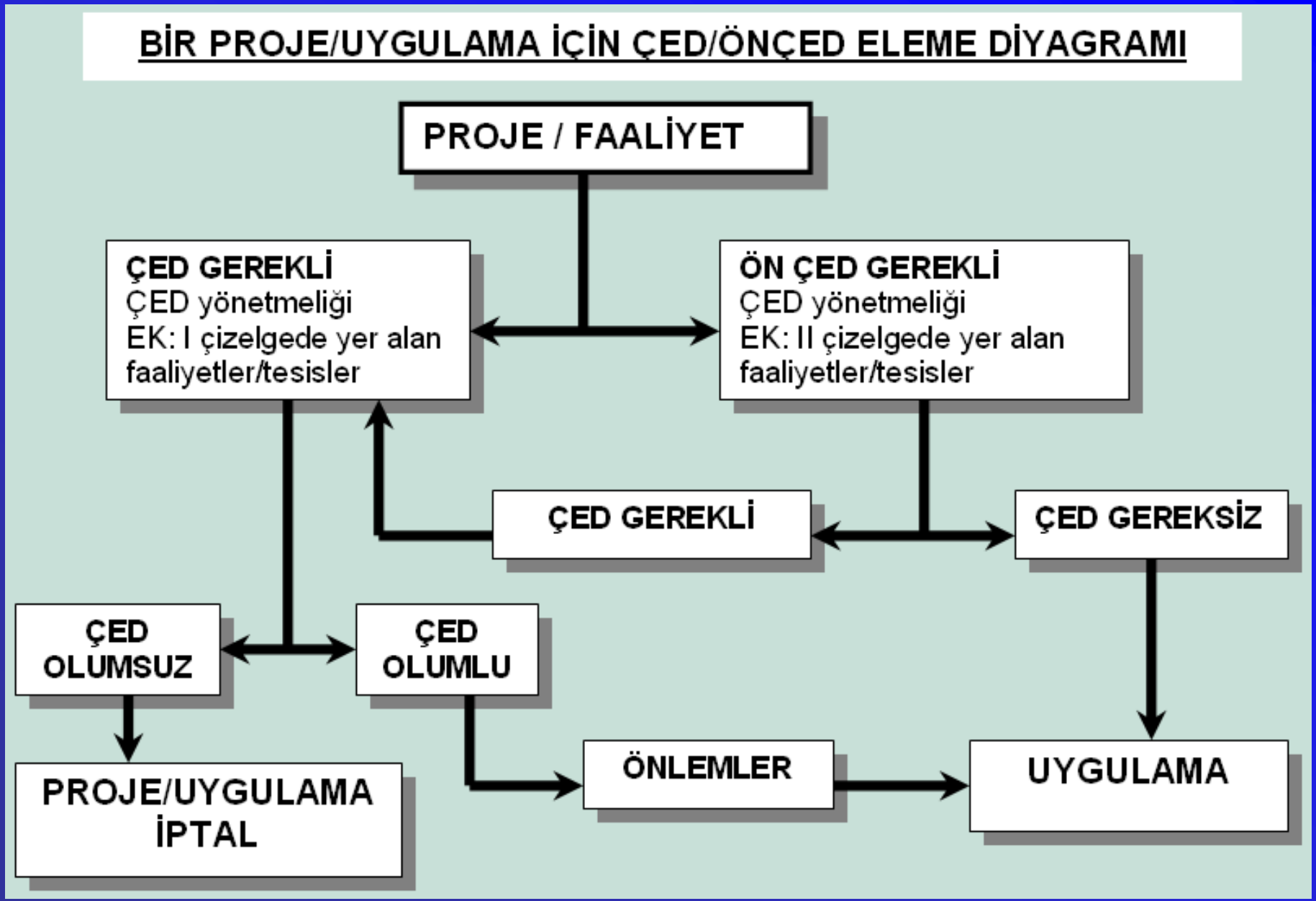
ÇED kavramının ana özellikleri:

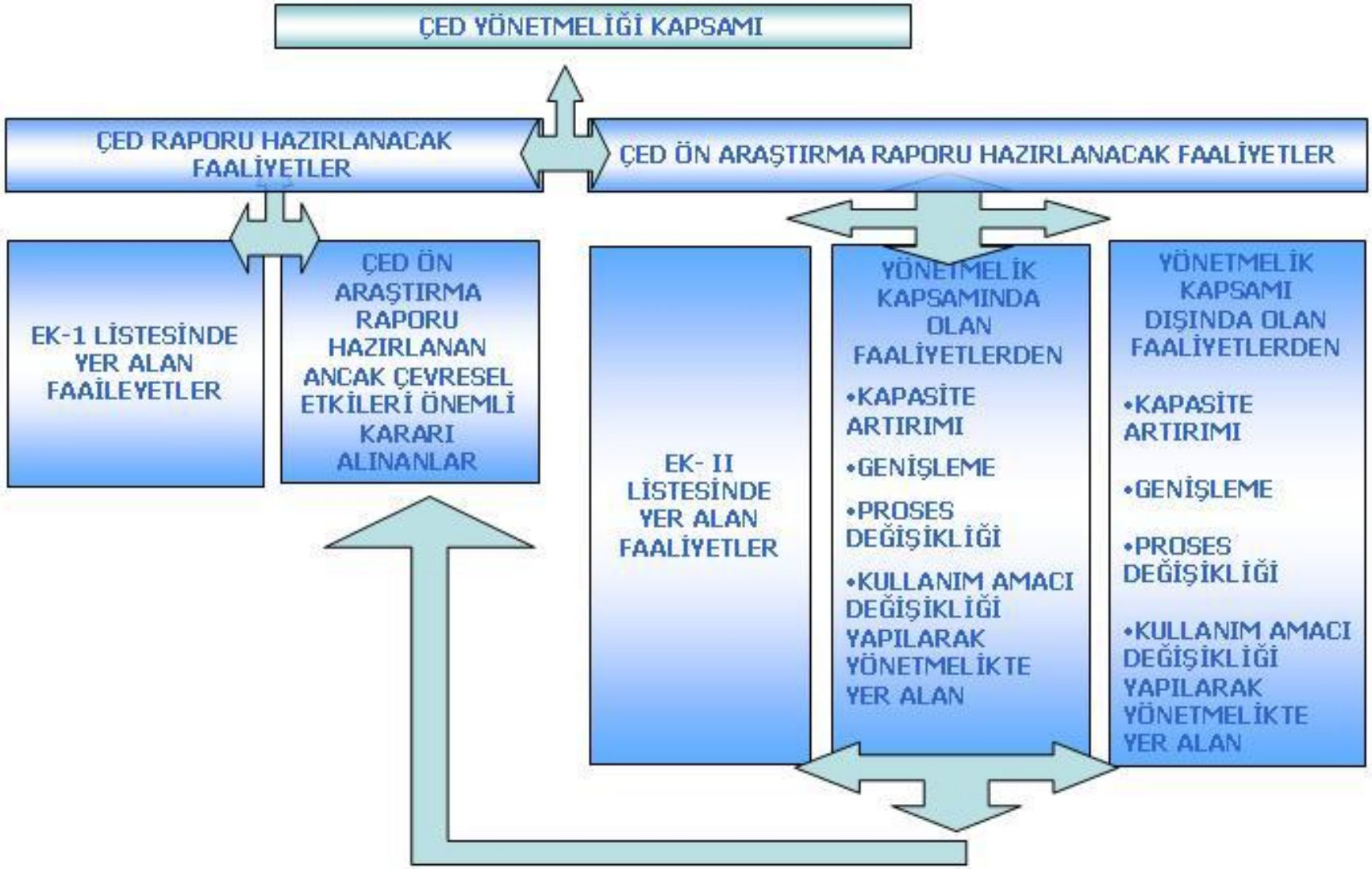
- ÇED, planlanan bir faaliyetin çevre üzerinde yapacağı etkilerin incelenmesi amacıyla kullanılan bir yöntemler silsilesidir.
- ÇED, bir gelişme programı veya projesi içinortaya konabilecek çeşitli seçenekler arasında kıyaslama ve seçim yapmak için uygulanan bir yaklaşımdır.
- ÇED, gelecek için yapılan öngörülere (prediction) dayanır. İncelenen tüm seçeneklerin yaratacağı çevresel etkilerin ÇED sırasında öngörülmesi gerekir.
- ÇED yaklaşımı, planlanan proje ve faaliyetlerin irdelenmesinde, ekonomik fayda ve maliyetlerle, çevresel olguların ortak bir çerçeve içinde değerlendirilmesini sağlar. Böylece, karar aşamasında, ileride ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler ortadan kalkmış olur.
- ÇED, kesin projelendirme ve planlama kararlarının oluşturulduğu son aşama değildir. ÇED bir öngörü ve öneridir. Kesin kararı ÇED çalışmasını yapanlar değil yetkili ve sorumlu merciler verir.

ÇED AŞAMALARI :

1. Hazırlık çalışmaları ve problemin tanımlanması
2. Eleme
3. Kapsam ve etkilerin belirlenmesi
4. Çevrenin halihazır durumunun belirlenmesi
5. Çevresel etkilerin niceliksel öngörülmesi ve değerlendirilmesi
6. Gerekli çevre koruma önlemlerinin belirlenmesi
7. Proje alternatiflerinin değerlendirilmesi ve önerilerin hazırlanması
8. ÇED raporunun hazırlanması
9. Karar verme süreci
10. Proje sonrasında etkilerin izlenmesi ve denetimi

BİR PROJE/UYGULAMA İÇİN ÇED/ÖNÇED ELEME DİYAGRAMI

ÇED YÖNETMELİĞİ KAPSAMI
ÇED RAPORU HAZIRLANACAK FAALİYETLER
ÇED ÖN ARAŞTIRMA RAPORU HAZIRLANACAK FAALİYETLER
EK-1 LİSTESİNDE YER ALAN FAAİLEYETLER
ÇED ÖN ARAŞTIRMA RAPORU HAZIRLANAN ANCAK ÇEVRESEL ETKİLERİ ÖNEMLİ KARARI ALINANLAR
EK- II LİSTESİNDE YER ALAN FAALİYETLER
YÖNETMELİK KAPSAMINDA OLAN FAALİYETLERDEN
•KAPASİTE ARTIRIMI
•GENİŞLEME
•PROSES DEĞİŞİKLİĞİ
•KULLANIM AMACI DEĞİŞİKLİĞİ YAPILARAK YÖNETMELİKTE YER ALAN
YÖNETMELİK KAPSAMI DIŞINDA OLAN FAALİYETLERDEN
•KAPASİTE ARTIRIMI
•GENİŞLEME
•PROSES DEĞİŞİKLİĞİ
•KULLANIM AMACI DEĞİŞİKLİĞİ YAPILARAK YÖNETMELİKTE YER ALAN

ÇED YÖNETMELİĞİNE TABİİ FAALİYETLER İÇİN ÇED VE ÇED ÖN ARAŞTIRMASI RAPORU NE ZAMAN HAZIRLANMALIDIR?

- ✓ Gerçek ve tüzel kişiler; teşvik, onay, izin ve ruhsat almadan önce
- ✓ Kamu yatırımları; DPT tarafından yatırım programına alınmadan önce
- ✓ Özel Sektör; uygulama projeleri veya mevzi imar planı onaylanmadan önce

YER TETKİKİ İÇİN İLGİLİ VALİLİĞE BAŞVURUDA HANGİ BELGELER GEREKLİDİR?

I. Dilekçe

II. Proje Özeti

III. Faaliyet yerinin mülkiyetine ilişkin belge

IV. İmar veya vaziyet planı

ÇED VE ÇED ÖN ARAŞTIRMASI RAPORU İÇİN BAŞVURUDA HANGİ BELGELER GEREKLİDİR?

1. Dilekçe
2. Proje Özeti
3. Faaliyet yerinin mülkiyetine ilişkin belge,
4. İmar veya vaziyet planı
5. Fatura Bilgi Formu
6. Yer tetkiki kararı ve kurumların görüş yazılarının örnekleri
7. Çevresel etkileri önemlidir kararı verilenler için karar ve ÇED Ön Araştırma Raporu

ÇED RAPORU FORMATINDA HANGİ BAŞLIKLAR YER ALIR?

A. Projenin Tanıtımı,
B. Proje için seçilen yerin konumu,
C. Ekonomik ve Sosyal Özellikler,
D. Proje ve etki alanının çevresel özellikleri (Meteorolojik, jeolojik,tarım, orman, koruma alanları)
E. Projenin Mevcut Çevre Üzerine Etkileri, alınacak önlemler,
(inşaat, İşletme)
F. Projenin Sosyo-Ekonomik Çevre Üzerine Etkileri,
G. İşletme Faaliyete kapatıldıktan sonra olabilecek etkiler, alınacak önlemler,
H. Projenin alternatifleri,
I. Acil Müdahale Planı,
J. İzleme Programı,
K. Sonuçlar,
L. Notlar ve Kaynaklar,
M. Ekler,

ÇED ÖN ARAŞTIRMASI RAPORU FORMATINDA HANGİ BAŞLIKLAR YER ALIR?

1. Projenin Tanıtımı,
2. Proje için seçilen yerin çevresel özellikleri,
3. Projenin Mevcut Çevre Üzerine Etkileri, alınacak önlemler

ÇED SÜRECİNE HALKIN KATILIMI TOPLANTISI

- ✓ İnceleme Değerlendirme Kurulu toplantısını müteakip yapılır,
- ✓Amaç, halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almaktır,
- ✓Toplantı tarihi, faaliyet sahibi ve Bakanlık/Valilik arasında belirlenir,
- ✓Faaliyet yerine yakın bir yerde yapılır,
- ✓Toplantı yeri, günü, saati yöresel gazetede ve Türkiye genelinde tirajı yüksek beş gazeteden birinde toplantı tarihinden en az üç gün önce yayınlanır, (*Gazete İlanı Ön ÇED Raporu için sadece yöresel gazetede yayımlanır)
- ✓Toplantı ile ilgili askı ilanı yörede beş iş günü süreyle ilan edilir,
- ✓Toplantı, yerel iletişim araçlarıyla duyurulabilir,
- ✓Toplantı, mahallin en büyük mülki amiri veya tayin edeceği yetkili başkanlığında gerçekleştirilir,
- ✓Görüşler bir tutanakla belirlenir İnceleme Değerlendirme Komisyonu'na iletilir,

***Mahalli Çevre Kurulunda (MÇK) "Çevresel Etkileri Önemlidir" Kararı alınan faaliyetlerin ÇED Sürecinde Halkın Katılımı Toplantısı (HKT) yapılmaz,

ÇED ÖN ARAŞTIRMASI UYGULAMA AKIM ŞEMASI

EK- II Listesine Tabi Faaliyet Sahibi

1. Yer Tetkiki için Valiliğe Başvuru (Md.7,8) (30 İş Günü içinde Mevzuat yönünden İnceleme)
2. Valilikçe Mevzuat Yönünden Uygunluk Kararı
3. ÇED Ön Araştırması Raporu Formatı için Valiliğe Başvuru (Md.19)
4. ÇED Ön Araştırması Raporu Formatının Faaliyet Sahibine Gönderilmesi
5. ÇED Ön Araştırması Raporunun Valiliğe sunulması(Md.21) (1 adet Rapor, Taahhütname, İmza Sirküleri)
6. Raporun Formata Uygunluğunun İncelenmesi (5 İş Günü içinde) (Md.21)

7.a. Rapor Formata Uygun Değil (Raporun Faaliyet Sahibine iadesi)

7.b. Rapor Formata Uygun

8. Raporun Faaliyet Sahibi Tarafından yeterli sayıda çoğaltılması
9. ÇED Ön İnceleme Değerlendirme Komisyon Teşkili
10. ÇED Ön Araştırması Sürecinin Başlaması (Ön İDK Süreci) (Md.22,23,24)
11. Halkın Katılımı Toplantısı (Md.25) (Gazete ilanlarındaki Tarihlerde)

ÇED ÖN ARAŞTIRMASI UYGULAMA AKIM ŞEMASI (Devam…)

12. Ön İDK Toplantıları
13.a. Rapor Yetersiz (Rapor İade) Eksikleri giderilen Raporun Valiliğe sunulması
13.b. Rapor Yeterli
14. Gerekçeli Rapor ile Birlikte MÇK'ya sunulması (Md.25)
15. Mahalli Çevre Kurulunun İlk Toplantısı
16. "Çevresel Etkileri ÖNEMSİZDİR" Kararı (3 yıl süre ile geçerli) veya "ÇEVRESEL ETKİLERİ ÖNEMLİDİR"KARARI ("Çevresel Etkileri Önemlidir" kararı verilen Faaliyet sahibi ÇED Raporu hazırlamak üzere Bakanlığa başvurur.)
17. 5 iş Günü Süre ile Askıda ilan (Md.26)
18. Karar Bakanlığa, faaliyet sahibine ve ilgili kurumlara bildirilir. (Md.26) (5 iş günü)

ÇED UYGULAMA AKIM ŞEMASI

EK-I Listesine Tabi Faaliyet Sahibi

1. Yer Tetkiki için Valiliğe başvuru (30 iş günü içinde Mevzuat Yönünden İnceleme)(Md.7,8)
2. Valilikçe Mevzuat Yönünden Uygunluk Kararı (Md.8)
   Yer Tetkiki Uygun Değilse faaliyet yapılamaz.
3. ÇED Raporu Formatı için Bakanlığa Başvuru (Md.10)
   (Ek-I Listesinde yer alan faaliyet veya Mahalli Çevre Kurulunca Çevresel Etkileri Önemlidir* Kararı verilen faaliyetler için)
4. ÇED Raporu Formatının Faaliyet Sahibine gönderilmesi
5. ÇED Raporunun Bakanlığa sunulması (Md.12)
   (Dilekçe Ekinde 1 adet)
6. Raporun Formata uygunluğunun İncelenmesi (Md.12)
   (7 iş Günü içinde)

7.a. Rapor Formata Uygun Değil (Raporun Faaliyet Sahibine iadesi)

7.b. Rapor Formata Uygun

ÇED UYGULAMA AKIM ŞEMASI (Devam…)

8. Raporun Faaliyet sahibi tarafından yeterli sayıda çoğaltılması
9. ÇED Raporu İnceleme Değerlendirme Komisyonu Teşkili
10. ÇEDsürecinin başlaması ve I. İDK Toplantısına Çağrı (Md.13)
11. Halkın Katılımı Toplantısı (Md.16) (Gazete İlanlarındaki tarihlerde)
12. İDK Toplantıları
13.a. Rapor Yetersiz (Raporun Faaliyet sahibine iadesi)
Eksikleri giderilen Raporun Bakanlığa sunulması
13.b. Rapor Yeterli (Faaliyet sahibince 30 iş günü içinde yeterli sayıda çoğaltılan Raporun Bakanlığa sunulması)
14. ÇED OLUMSUZ veya ÇED OLUMLU KARARI*

- ÇED Olumlu Kararı verilen faaliyete 4 yıl içinde başlanmadığı takdirde söz konusu belge geçersiz sayılır.

* ÇED Olumsuz Kararı verilen faaliyet yapılamaz.

ÇED uygulanacak tesis ve işletmeler ilgili yönetmelikte **EK-1** listede

ÖNÇED uygulanacak tesis ve işletmeler ise ilgili yönetmelikte **EK-2** listede

listelenmişlerdir

EK-I :

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK FAALİYETLER LİSTESİ

1) Rafineriler gazlaştırma ve sıvılaştırma tesisleri,
a) Ham petrol rafinerileri (Ham petrolden yağlama maddesi üreten tesisler hariç),
b) Kömür veya bitümlü şistin sıvılaştırıldığı ve gazlaştırıldığı tesisler (500 ton/gün ve üzeri),
2) Petrokimya kompleksi,
3) Lastik üreten fabrikalar (dış lastik, iç lastik, kolon, sırt kauçuğu, uçak lastiği, kort bezi vb.)
4) Tarım ilaçları veya farmasötik ürünlerin üretildiği fabrikalar,
5) Akü veya pil üreten fabrikalar,
6) Parlayıcı veya patlayıcı maddelerin üretildiği fabrikalar
7) Petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depolama tesisleri (Toplam depolama kapasitesi 5.000 m3 ve üzeri),
8) Kimyasal gübre veya gübre ara maddeleri üreten entegre tesisler ve depolandığı tesisler,
9) Çimento fabrikaları, klinker üreten tesisler,
10) Seramik, porselen, cam fabrikaları,
11) Terbiye, boyama ve apre ünitelerini birlikte içeren tekstil veya halı fabrikaları,
12) Hamderi işleme tesisleri (İşlenmiş ham deriden nihai ürünler üreten tesisler hariç)
13) Selüloz ve selüloid üretim tesisleri, kağıt hamuru ve her çeşit kağıt üretimi yapan fabrikalar,
14) Şeker fabrikaları,
15) Maya fabrikaları,
16) Hayvan kesim yerleri veya çıkan yan ürünleri işleme ve benzeri tesisleri ile entegre et tesisleri(4.000 ton/yıl canlı ağırlık ve üzeri)
17) Asbest, asbest içeren ürünlerin işlenmesi veya dönüştürülmesi yapılan tesisler,
a) Yıllık üretimi 20.000 tonun üzerinde nihai ürün olarak asbest-çimento ürünleri üreten tesisler,
b) Yıllık üretimi 50 tonun üzerinde nihai ürün olarak friksiyon(sürtünme)maddesi üreten tesisler,
c) Yılda 200 tonun üzerinde asbest kullanan diğer tip tesisler,
18) İhtisas sanayi bölgeleri,
19) Her türlü motorlu taşıtların imali veya montajı,
20) Toksik ve tehlikeli artıkların yakılması, kimyasal arıtım, nihai depolanması veya araziye gömülmesi ile ilgili atık uzaklaştırma tesisleri, (1200 kg ve üzeri)
21) Demir ve Çelik tesisleri,
a) Cevherden hadde mamulü üreten entegre Demir-Çelik tesisleri,
b) Hurdaya dayalı sıvı çelik üreten tesisler,
c) Haddehaneler (Üretim kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzeri),
d) Sıcak Dövme ve Soğuk Pres tesisleri (Üretim kapasitesi 10.000 ton/yıl ve üzeri),
e) Döküm fabrikaları (Üretim kapasitesi 5.000 ton/yıl ve üzeri),
f) Boru üretimi yapan tesisler, (Üretim kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzeri),
22) Demir dışı metallerin ergitildiği ve üretildiği tesisler,
23) Termik güç santralleri (Kurulu gücü 150 MW ve üzeri olanlar),
24) Nükleer güç santralleri ile diğer nükleer reaktörler,
25) Radyoaktif atık tesisleri (Radyoaktif atıkların depolanması, bertarafı ve işlenmesi amacıyla projelendirilen tesisler),
26) Nükleer yakıtların üretilmesi veya zenginleştirilmesi ile ilgili tesisler,
27) Büyük alt yapı faaliyetleri,
a)Otoyollar, ekspres yollar ve devlet yolları (İmar planına işlenmiş olan şehir geçişleri hariç),
b)Havaalanları (2.100 m. ve üzeri pist uzunluğu),
c) Limanlar,
d) İskeleler ve rıhtımlar (20.000 DWT ve üzerindeki gemilerin yanaşabileceği);
e) Yat limanları,
f) Su depolama tesisleri(Göl hacmi 100 milyon m3 ve üzeri ya da göl alanı 15 km2 ve üzeri),
g) Nehir tipi santraller (Kurulu gücü 50 MW ve üzeri)
28)Toplu halde projelendirilen konutlar (1.000 ve üzeri) ve olimpik spor köyleri.
29) Turizm konaklama tesisleri (200 oda ve üzeri),
30) Petrol ve gaz boru hatları (Boru çapı 600 mm ve üzeri)
31) Gerilimi 154 kilovolt ve üstü enerji nakil hatları
32) Dip taraması (200.000 m3 ve üzeri)
33) Gemi söküm tesisleri,
34) Tersaneler,
35) Yıllık 10.000.000 m3 ve üzeri yeraltı suyu çıkarma ve iletim faaliyetleri ile yüzeysel su kaynaklarından yıllık 3.000.000 m3 ve üzeri su temin faaliyetleri (Su depolama tesisleri hariç),
36) Madencilik faaliyetleri, 3213 Sayılı Maden Kanununa göre alınmış olan ruhsatlardan;
a) Enerji madenlerinin tamamı,
b) Metal madenlerinin tamamı,
c) Sanayi madenlerinden Bor bileşikleri, Barit, Diatomit, Kükürt, Fluroit, Zeolit, Kalsedon, Fosfat, Stronsiyum, Feldspat, Trona ve Nadir Toprak Elementlerinin tamamı,
d) Her türlü maden zenginleştirme tesisleri,(Kırma eleme gibi basit cevher hazırlama tesisleri hariç
37) Denizlerden petrol çıkarma faaliyetleri,
38) Katı atıkları depolama tesisleri, (10 hektardan büyük veya günlük 100 tondan büyük depolama hacmi olan çöp alanları)

EK-II :

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÖN ARAŞTIRMASI UYGULANACAK FAALİYETLER LİSTESİ

1) Ara Mamüllerin işlenmesi ve her türlü kimyasalların üretimini ve depolanması,
2) Petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depoları (Toplam depolama kapasitesi 500-5000 m3 arası, 5000 m3 hariç),
3) Gıda ve İçki Sanayi
a)Hayvan kesim yerleri, çıkan yan ürünlerin veya et ürünlerini işlenmesi tesisleri, (1.000 ton/yıl-4.000 ton/yıl canlı ağırlığa kadar),
b)Hayvani veya bitkisel yağ üretim tesisleri.
c)Süt ve mamülerinin imali (Kapasitesi 5.000 lt/gün ve üzeri)
d)Bira veya malt imali tesisleri
e)Alkollü içki veya meşrubat üretimi tesisleri,
f)Su ürünleri üretim ve işleme tesisleri,
g)Konserve Fabrikaları
4) Sigara fabrikaları,
5) Tekstil Sanayi;
a) Sentetik iplik, elyaf fabrikaları,
b) Müstakil terbiye, boyama ve apre tesisleri,
c) Yünün ovalanması, yağının alınması, ağartılması fabrikaları,
6) Ağacın kimyasal prosese tabi tutulduğu sanayiler, kontraplak, ağaç kaplama ve suni tahta fabrikaları;
7) Çimento öğütme, dolum ve paketleme tesisleri,
8) Tuğla ve Kiremit Fabrikaları,
9) Demir- Çelik tesisleri,
a)Hurdaya dayalı sıvı çelik üreten tesisler (Ek-I'de yer almayanlar)
b)Haddehaneler (EK-I' de yer almayanlar),
c)Sıcak Dövme ve Soğuk Pres tesisleri (EK-I' de yer almayanlar),
d)Döküm fabrikaları (EK-I' de yer almayanlar),
e)Boru üretimi yapan tesisler (EK-I' de yer almayanlar),
10) Demiryolu teçhizatının, vagon ve her türlü demiryolu aracının imali ve montajı,
11) Her türlü motor imal eden fabrikalar,
12) Elektronik ve elektromekanik tesisleri,
13) Kömür ve linyit priketleme tesisleri,
14) Jeotermal enerji üretimi,
15) Havagazı ve kok fabrikaları,
16) Arazi kullanımı ve alt yapı projeleri
a)Katı atık depolama tesisleri (Ek-I'de yer almayanlar), çöp aktarma istasyonları, katı atık işleme tesisleri veya yakma tesisleri,
b)Toksik ve tehlikeli artık ve atıkların yakılması, kimyasal arıtımı, nihai depolanması veya araziye gömülmesiyle ilgili atık uzaklaştırma tesisleri,
c)Eğitim kampüsü, spor ve sağlık kompleksleri,
d)Derin deniz deşarjı ve atıksu arıtma tesisleri (Yerleşim birimlerine ait proje nüfusu 20.000 ve üzeri)
e)Toplu halde projelendirilen konutlar (200 konut dahil 1.000 konuta kadar)
f)Turizm konaklama tesisleri (5 oda dahil 200 konuta kadar)
g)İskeleler ve rıhtımlar (Ek-I'de yer almayanlar),
h)Balıkçı ve römorkör barınakları, yat yanaşma yeri (Bakım, onarım, ikmal ve kışlama tesisleri olanlar,)
i)Dip taraması (Ek-I'de yer almayanlar)
j) Denizden alan kazanılması
k) Havaalanları (EK-I' de yer almayanlar),
l) Su depolama tesisleri (Göl hacmi 10 milyon m3 dahil, 100 milyon m3 'e kadar ya da göl alanı 1-15 m2 arasında olanlar)
m) İl yolları,
17) Petrol arama ve çıkarma faaliyetleri,
18) Madencilik faaliyetleri : Maden arama ve Ek-I'de yer almayan Maden Kanunu kapsamındaki Madenlerin çıkarılması ile Taş Ocakları Nizamnamesinde ve Tuz Kanunu'nda belirtilen Ocak işletmeleri ve/veya cevher hazırlanması işlemleri.

ÇED YÖNETMELİĞİ LİSTELERİNDE YER ALDIĞI HALDE HANGİ FAALİYETLER YÖNETMELİK HÜKÜMLERİNE TABİİ DEĞİLDİR?

1) 07.02.1993 TARİHİNDEN ÖNCE,

- Uygulama projeleri onaylanmış,
- Mevzuat uyarınca izin, onay,kamulaştırma kararı alınmış,
- Yer seçimi yapılmış,
- Yatırım programına alınmış
- Mevzi imar planı onaylanmış

2) 23.06.1997 TARİHİNDEN ÖNCE GÜZERGAH BELİRLENMESİ GEREKEN FAALİYETLERDEN,

- İlgili Mevzuat gereğince güzergahı belirlenen,
- Yatırım programına alınan Otoyol, ENH, Petrol ve Gaz Boru Hatları, Express,Devlet ve İl Yolları,

FAALİYETLERİNE ÇED YÖNETMELİĞİ HÜKÜMLERİ UYGULANMAZ.

İNCELEME DEĞERLENDİRME KOMİSYONU KİM TARAFINDAN VE KİMLERDEN OLUŞTURULUR?

- Bakanlıkça/Valilikçe Teşkil edilir,
- Şube Müdürü ya da üst düzey temsilci başkanlığında,
- Faaliyetin türü, yeri dikkate alınarak ilgili kurum kuruluş temsilcileri, Bakanlığın ilgili birimleri,
- Faaliyet sahibi veya temsilcisi,
- ÇED/ÇED Ön Araştırma Raporunu hazırlayan kurum/kuruluş temsilcisi,

Komisyon Çalışmalarına Bakanlıkça, Üniversite, Enstitü, Araştırma ve İhtisas Kuruluşları ve Meslek Odaları temsilcileri ile gerçek ve tüzel kişiler de üye olarak çağrılabilirler.

Sonuç olarak;

1969 yılında ABD'de yürürlüğe giren Ulusal Çevre Politikası Kanunu (National Environmental Policy Act) kapsamında dünya ile tanışan ve gerek ABD, gerek AB ülkeleri, gerekse diğer dünya ülkelerinde halen en etkin çevre yönetim aracı olarak yerini alan ve gün geçtikçe de bu yeri sağlamlaştıran ÇED, ülkemizde 7 Şubat 1993 tarihinden bu yana uygulanmaktadır.

Türkiye'de sağlam bir çevre yönetimi oluşturmanın esas temelini ÇED sürecinin yasal, kurumsal ve teknik altyapı açısından güçlendirilmesi teşkil etmektedir.

06.06.2002 TARİHLİ YÖNETMELİK

16.12.2003 TARİHİNDE DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMIŞTIR.

Bu kapsamda ÇED prosedüründe bazı değişiklikler olmuştur

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ AKIM ŞEMASI

ÇED PROSEDÜRÜ
16.12.2003 TARİHLİ YÖNETMELİK (38 İŞ GÜNÜ)

- PROJE TANITIM DOSYASI HAZIRLANIR BAKANLIĞA SUNULUR
- BAKANLIK PROJE TANITIM DOSYASINI İNCELER VE İDK KURULUR (3 İŞ GÜNÜ)
- HALKIN KATILIMI VE FORMAT VERİLMESİ (12 İŞ GÜNÜ)
- ÇED RAPORUNUN BAKANLIĞA SUNULMASI (MAX. BİR YIL İÇERİSİNDE)
- BAKANLIK RAPORUN FORMATA UYGUNLUĞUNU İNCELER (3 İŞ GÜNÜ)
- KOMİSYON ÜYELERİNCE İNCELEME VE DEĞERLENDİRME YAPILIR (10 İŞ GÜNÜ)
- NİHAİ ÇED RAPORU BAKANLIĞA SUNULUR (5 İŞ GÜNÜ)
- BAKANLIKÇA ÇED OLUMLU/OLUMSUZ KARARI VERİLİR (5 İŞ GÜNÜ)

- 5 YIL İÇERİSİNDE YATIRIMA BAŞLANMALIDIR
- YATIRIM YAPILAMAZ

ÇED PROSEDÜRÜ
06.06.2002 TARİHLİ YÖNETMELİK (117 İŞ GÜNÜ)

- PROJE TANITIM DOSYASI HAZIRLANIR BAKANLIĞA SUNULUR
- BAKANLIKÇA İDK KOMİSYONU KURULUR
- BAKANLIK UYGUNLUK YÖNÜNDEN İNCELER 10 İŞ GÜNÜ
- BİLGİLENDİRME TOPLANTISI YAPILIR
- İDK TARAFINDAN OLUŞTURULAN FORMAT YATIRIMCIYA VERİLİR – 30 İŞ GÜNÜ
- HALKIN KATILIM TOPLANTISI YAPILIR
- BAKANLIK RAPORUN FORMATA UYGUNLUĞUNU İNCELER – 7 İŞ GÜNÜ
- İDK ÜYELERİNCE İNCELEME VE DEĞERLENDİRME YAPILIR – 30 İŞ GÜNÜ
- NİHAİ ÇED RAPORU BAKANLIĞA SUNULUR 30 İŞ GÜNÜ
- BAKANLIKÇA KARAR VERİLMESİ 10 İŞ GÜNÜ

- ÇED OLUMLU KARARI
  - 5 YIL İÇERİSİNDE YATIRIMA BAŞLANMALIDIR
- ÇED OLUMSUZ KARARI
  - YATIRIM YAPILAMAZ

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ AKIM ŞEMASI

EK II LİSTESİ

16.12.2003 TARİHLİ YÖNETMELİK (25 İŞ GÜNÜ)

PROJE TANITIM DOSYASI
EK IV 'E GÖRE HAZIRLANIR

PROJE TANITIM DOSYASI BAKANLIĞA SUNULUR, BAKANLIK UYGUNLUK YÖNÜNDEN İNCELER (5 İŞ GÜNÜ)

PROJE TANITIM DOSYASININ DEĞERLENDİRİLMESİ (15 İŞ GÜNÜ)

BAKANLIĞIN KARAR VERMESİ
(5 İŞ GÜNÜ)

- ÇED GEREKLİDİR KARARI
  - ÇED PROSEDÜRÜ UYGULANIR
- ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR KARARI

ÇED ÖN ARAŞTIRMASI PROSEDÜRÜ

06.06.2002 TARİHLİ YÖNETMELİK (75 İŞ GÜNÜ)

ÇED ÖN ARAŞTIRMA RAPORU HAZIRLANIR
EK IV

RAPOR VALİLİĞE SUNULUR

VALİLİK UYGUNLUK YÖNÜNDEN İNCELER
10 İŞ GÜNÜ

HALKIN BİLGİLENDİRİLMESİ YAPILIR
20 İŞ GÜNÜ

RAPORUN DEĞERLENDİRİLMESİ
45 İŞ GÜNÜ

- ÇED GEREKLİDİR KARARI
- ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR KARARI

ÇED YÖNETMELİĞİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

EK-I LİSTESİNE TABİ PROJELER İÇİN ;

- ÇED SÜRECİNDE YAPILMAKTA OLAN BİLGİLENDİRME VE KAPSAMLAŞTIRMA TOPLANTISI BİRLEŞTİRİLEREK TEK TOPLANTI HALİNE GETİRİLMİŞTİR.
- 117 İŞ GÜNÜ OLAN ÇED SÜRECİ 35 İŞ GÜNÜNE İNDİRİLMİŞTİR.
- ÇED RAPORUNU HAZIRLAYANLAR İÇİN YETERLİK UYGULAMASI GETİRİLMİŞTİR.

EK-II LİSTESİNE TABİ PROJELER İÇİN ;

- ÇED ÖN ARAŞTIRMASINA TABİ OLARAK BİLİNEN PROJELER EK-II LİSTESİNE TABİ PROJELER OLARAK DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.
- HALKIN BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI KALDIRILMIŞTIR.
- EK-II LİSTESİNDEKİ PROJELER İÇİN ÇED ÖN ARAŞTIRMA RAPORU HAZIRLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ KALDIRILMIŞ OLUP, YATIRIMCININ SADECE EK-IV'E GÖRE PROJE TANITIM DOSYASI HAZIRLAMASI GEREKMEKTEDİR.
- 75 İŞ GÜNÜ OLAN DEĞERLENDİRME SÜRECİ 25 İŞ GÜNÜNE İNDİRİLMİŞTİR.

ÇED YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN GEÇİCİ MADDELER (1/3)

16.12.2003 TARİHLİ YÖNETMELİK

Geçici Madde 1- 07/02/1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ile 23/06/1997 tarih ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 06.06.2002 tarih ve 24777 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tabi oldukları halde söz konusu yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 2- Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce, Çevresel Etki Değerlendirmesi veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporları hazırlanarak Bakanlık veya Valiliğe sunulan faaliyetlere, tabi oldukları Yönetmelik hükümleri uygulanır.

06.06.2002 TARİHLİ ÇED YÖNETMELİĞİ

Geçici Madde 1- 7/2/1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ile 23/6/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tabi oldukları halde sözkonusu yönetmeliklerde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen faaliyetlere bu yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 2- 23/6/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi yönetmeliğe göre, valilikler tarafından verilmiş yer uygunluk kararları gereği Bakanlık veya Valilikçe format verilmiş faaliyetler için bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde proje sahibi tarafından ÇED Raporu veya ÇED Ön Araştırma Raporu hazırlanarak Bakanlık ya da Valiliğe sunulması halinde, anılan yönetmelik hükümleri uygulanır. Bu süre içinde raporların sunulmaması halinde verilmiş olan formatlar geçersiz sayılır. Bu süre uzatılamaz.

ÇED YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN GEÇİCİ MADDELER (2/3)

16.12.2003 TARİHLİ YÖNETMELİK

Geçici Madde 3- 07/02/1993 tarihinden önce uygulama projeleri onaylanmış veya çevre mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat uyarınca yetkili mercilerden izin, ruhsat veya onay ya da kamulaştırma kararı alınmış veya yatırım programına alınmış veya mevzi imar planları onaylanmış projelere ve bu tarihten önce üretim ve/veya işletmeye başladığı belgelenen faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 4- 23/06/1997 tarihinden önce ilgili mevzuatı gereğince güzergahı belirlenen veya yatırım programına alınan petrol ve gaz boru hatları, enerji nakil hatları, otoyollar, duble yollar, ekspres yollar, devlet yolları ve il yolları projelerine bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

06.06.2002 TARİHLİ ÇED YÖNETMELİĞİ

Geçici Madde 3- Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce, ÇED veya ÇED Ön Araştırma raporları hazırlanarak Bakanlık veya Valiliğe sunulan faaliyetlere, tabi oldukları Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 4- 07.02.1993 tarihinden önce uygulama projeleri onaylanmış veya çevre mevzuatı ve diğer ilgili mevzuat uyarınca yetkili mercilerden izin, ruhsat veya onay ya da kamulaştırma kararı alınmış veya yatırım programına alınmış veya mevzii imar planları onaylanmış projelere ve bu tarihten önce üretim ve/veya işletmeye başladığı belgelenen faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

ÇED YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN GEÇİCİ MADDELER (3/3)

16.12.2003 TARİHLİ YÖNETMELİK;

Geçici Madde 5- Yeterlik Belgesi ile ilgili tebliğin yayımlanmasından önce, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlayacak kurum ve kuruluşlarda Yeterlik Belgesi bulunması şartı aranmaz. Ancak, proje tanıtım dosyası faaliyetin türü ve yeri ile ilgili en az üç farklı meslek grubundan en az lisans seviyesinde eğitim görmüş kişiler tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporları ise komisyonca belirlenen çalışma grubu tarafından hazırlanarak imzalanır.

Geçici Madde 6- Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu halde gerekli işlemleri tamamlamamış ve mevzuat uyarınca yer seçimi uygun olan mevcut faal tesisler, ilgili yönetmelikler çerçevesinde gerekli yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla çevresel durum değerlendirme raporunu Bakanlığa sunar, bu rapor Bakanlıkça değerlendirilir.

06.06.2002 TARİHLİ ÇED YÖNETMELİĞİ

Geçici Madde 5- 23.06.1997 tarihinden önce ilgili mevzuat gereğince güzergahı belirlenen veya yatırım programına alınan petrol ve gaz boru hatları, enerji nakil hatları, otoyollar, ekspres yollar, devlet yolları ve il yolları projelerine bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 6- Mobil ve yüzer elektrik santralları ve bu santralların enterkonnekte şebekeye bağlantısını sağlayacak enerji iletim hatları, santrallerde kullanılacak petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depoları ile limanlar, iskeleler ve rıhtımlara ilişkin faaliyetlere 31.12.2002 tarihine kadar bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

ÇED KONUMUZ BİTTİ.